

De minister voor Rechtsbescherming
PER EMAIL

Afdeling Strategie

bezoekadres
Kneuterdjk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

(088) 3610000
www.rechtspraak.nl

datum 12 juli 2022
van
contactpersoon
ons kenmerk
onderwerp Reactie tweefasenproces in het strafrecht

Geachte heer Weerwind,

In uw brief van 10 mei vraagt u een reactie van de rechtspraak op de vraag of er redenen zijn om invoering van een tweefasenproces in het strafrecht te overwegen. De vraag of een tweefasenproces ingevoerd zou moeten worden betreft in feite een advies over een stelselwijziging en is binnen de gestelde reactietermijn niet te beantwoorden. Daarom beperkt de raad zich tot het [WODC-rapport naar het tweefasenproces uit 2013](#) en bekijkt daarbij of de conclusies uit het rapport op dit moment nog relevant zijn. In het rapport worden de voor- en nadelen van het tweefasenproces besproken. De conclusie van het rapport is dat er meer nadelen aan de invoering van het tweefasenproces zitten dan voordelen. De genoemde voor- en nadelen van een tweefasenproces zijn nog altijd actueel en zullen hieronder verder worden uitgewerkt.

Doelstellingen tweefasenproces

De twee grootste voordelen van een tweefasenproces zijn dat een verdachte in de eerste fase van het proces meer als onschuldig kan worden behandeld en dat de informatiepositie van de rechter bij de straftoemeting wordt verbeterd. In het huidige strafproces bestaan de onschuldpresumptie en het spreekrecht van slachtoffers naast elkaar. Er zijn op dit moment geen aanwijzingen dat rechters deze twee ogenschijnlijk tegenstrijdige rechten niet voldoende kunnen borgen.

Voor wat betreft de informatiepositie van de rechter concludeert het WODC-onderzoek dat niet te verwachten is dat door invoering van een tweefasenproces in veel gevallen extra informatie voor de straftoemeting beschikbaar komt. Daarnaast kunnen daad en dader niet altijd los van elkaar worden gezien: het kan nodig zijn om ook voor het vaststellen van de schuldvraag de verdachte te laten onderzoeken

Complexere procesvoering

Het grootste nadeel van een tweefasenproces zit voor de rechtspraak vooral in de complexere procesvoering. Deze complexere procesvoering heeft een verlies van zittingscapaciteit tot gevolg en daarmee een negatief effect op de werklast en doorlooptijden. Daardoor komen de redelijke termijn voor de straftoemeting voor verdachten én de redelijke termijn voor de behandeling van de vordering benadeelde partij in gevaar. Een ander groot nadeel is dat het in de praktijk niet altijd haalbaar zal zijn dat dezelfde rechters in beide fases zitting hebben.

Raad voor de
rechtspraak

datum 19 juli 2022
kenmerk
pagina 2 van 2

Positie van slachtoffers

Een tweefasenproces is geen noodzakelijke voorwaarde om de rechten van slachtoffers goed te kunnen borgen. Sterker nog, sinds 2013 heeft het slachtoffer een sterkere positie in het strafproces gekregen. Een voorbeeld hiervan is het onbeperkte spreekrecht voor slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven sinds 1 juli 2016. Het WODC zag in 2013 in de invoering van het onbeperkte spreekrecht overigens geen reden om een tweefasenproces te overwegen. Met de Wet uitbreiding slachtofferrechten (Wus) worden het komende jaar een aantal nieuwe maatregelen ter verdere uitbreiding van de rechten van slachtoffers geïmplementeerd. De invoering van het onbeperkte spreekrecht¹ en andere slachtofferrechten geven geen aanleiding om een tweefasenproces te overwegen.

In het WODC-rapport staat dat overwogen zou kunnen worden de mogelijkheid te creëren om de beslissing op de vordering van de benadeelde partij en de beslissing tot oplegging van een schadevergoedingsmaatregel los te koppelen van de berechting van de hoofdzaak. Inmiddels is naar aanleiding van [het rapport Donner](#) het programma stelsel compensatie slachtoffers van een strafbaar feit opgericht. Binnen dit programma wordt (onder andere) de mogelijkheid van een schadevergoedingskamer onderzocht. Daarbij blijkt dat een tweefasenproces geen voorwaarde is voor de introductie van een schadevergoedingskamer.

Conclusie

Uw verzoek betreft een veelomvattende vraag en een mogelijke fundamentele herziening van het strafprocesrecht. Het betreft vragen die onderzoek vereisen waarin alle principiële en praktische aspecten (opnieuw) grondig worden belicht. In het verleden is dergelijk onderzoek verricht. Daar kwam uit dat er meer nadelen dan voordelen aan een tweefasenproces zitten. Naar aanleiding van dit onderzoek is besloten om geen tweefasenproces in te voeren. Een reden om nu alsnog een tweefasenproces te overwegen zou de veranderde positie van het slachtoffer kunnen zijn. Dit perspectief is destijds door de onderzoekers deels al meegenomen. Ook blijkt vooralsnog dat de uitbreiding van slachtofferrechten goed binnen het bestaande strafproces kunnen worden geïmplementeerd. De rechtspraak benadrukt hierbij dat het Nederlandse strafproces dadergericht is waardoor de invoering van een tweefasenproces niet in de rede ligt. Op dit moment zijn er volgens de rechtspraak geen andere redenen om de invoering van een tweefasenproces te overwegen. Daar komt bij dat (gedegen onderzoek naar) de invoering van een tweefasenproces zou leiden tot ernstige vertraging van de invoering van het gemoderniseerde WvSv. Dit is onwenselijk.

Hoogachtend

Voorzitter raad voor de rechtspraak

¹ Eind 2022 wordt de [evaluatie van het onbeperkte spreekrecht](#) verwacht.